

Onderwerp Informatie voortgang screeningsoperaties

Steller M.K.J. Halley

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 53 11 Bijlage(n) - Ons kenmerk 5099296
Datum 2-7-2015 Uw brief van Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Tijdens de begrotingsbehandeling op 13 november 2013 heeft u de motie Weten waar de kwaliteiten liggen aangenomen. In deze motie vraagt u het college om het arbeidspotentieel van de klanten met een WWB uitkering in kaart te brengen. Ook verzoekt u om het arbeidspotentieel digitaal beschikbaar te stellen voor werkgevers. Wij hebben u met de brief van 27 mei 2015 (5034684) geïnformeerd over hoe wij verder invulling willen gaan geven aan de uitvoering van uw motie. Naast de screening op arbeidspotentieel ligt er ook een opgave voor andere screeningsactiviteiten. Het gaat hierbij om een screening op rechtmatigheid en voorliggende voorzieningen, een screening op klanten met een (verlopen) ontheffing van de arbeidsverplichtingen en een screening in het kader van de kostendelersnorm.

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van deze operaties.

Screening op rechtmatigheid en voorliggende voorzieningen

Wij hebben in 2013 en 2014 de hele gemeentelijke organisatie laten doorlichten. Het doel was om een beter zicht te krijgen op verbeteringen op het gebied van efficiency, effectiviteit en bezuinigingspotentieel. Bureau Berenschot heeft in het doorlichtingsrapport Werk en Inkomen geadviseerd een screening te verrichten op de aanwezigheid van fraude en / of de aanwezigheid van voorliggende voorzieningen (zoals recht op WW, toeslagen, heffingskortingen, Wajong etc.). Op basis van de prognose van Berenschot verwachtten wij dat dit de bijstandsuitgaven van de gemeente Groningen met € 3.000.000, - zou verminderen. U heeft op basis daarvan besloten een bedrag van € 800.000, - beschikbaar te stellen in de gemeentebegroting van 2015 ten behoeve van een screening op rechtmatigheid.

Wij zijn in januari 2015 gestart met de screening. We verrichten in het kader van deze screening een onderzoek naar alle 11.000 klanten met een Participatiewet uitkering. Wij beginnen steeds met een administratief

vooronderzoek. Als tijdens dit vooronderzoek vermoedens ontstaan over fraude of de aanwezigheid van een voorliggende voorziening volgt er een nader, intensiever administratief onderzoek. Als de twijfels over de rechtmatigheid tijdens dit onderzoek niet kunnen worden weggenomen volgt er een buitendienstonderzoek. Hierbij wordt de klant uitgenodigd voor een gesprek bij de gemeente, worden er bewijsstukken opgevraagd en volgt er mogelijk een huisbezoek. Met deze werkwijze voorkomen we dat we burgers onnodig belasten met een rechtmatigheidsonderzoek. Dit is ook niet nodig, want het grootste deel van de bijstandsontvangers houdt zich aan de regels. Tot nu toe hebben wij van elke tien klanten naar wie we een onderzoek hebben ingesteld (en afgerond) er uiteindelijk gemiddeld twee gesproken. De onderzoeken hebben geleid tot de volgende voorlopige resultaten:

- Aantal verrichte buitendienstonderzoeken: 200
- Aantal beëindigde uitkeringen: 72
- Aantal verlaagde uitkeringen: 31
- Aantal aangevraagde voorliggende voorzieningen: 60
- Aantal toegekende voorliggende voorzieningen: 41
- Aantal afgewezen aanvragen: 8
- Aanvragen nog in behandeling: 11

Van de 72 klanten wiens uitkeringen zijn beëindigd hebben er 4 weer een nieuwe uitkering aangevraagd. Het is nog niet bekend of deze aanvragen worden toegekend. Twee klanten hebben een bezwaarschrift ingediend. Als deze lijn zich doorzet, zullen we de in de begroting genoemde vermindering van bijstandsuitgaven realiseren.

Screening kostendelersnorm

De participatiewet is ingegaan op 1 januari 2015. De participatiewet introduceert ook een aantal wijzigingen op het gebied van inkomen. Zo is de systematiek ten aanzien van het bepalen van de hoogte van de uitkering behoorlijk op de schop gegaan. De belangrijkste wijziging is de introductie van de kostendelersnorm. Onder de WWB ontving een klant een lagere uitkering als hij of zij met een of meer dan een persoon op een adres woonde. Het aantal mensen op het adres was daarbij niet relevant. Onder de Participatiewet is dit aantal mensen juist wel relevant: hoe meer mensen op het adres, hoe lager de uitkering. Deze aanpassing geldt vanaf 1 januari 2015 voor alle nieuwe klanten die een uitkering aanvragen. Er is sprake van overgangsrecht: gemeenten hebben tot 1 juli 2015 om te bepalen of, en zo ja in welke mate, de uitkering van bestaande klanten moet worden aangepast. Er zijn een aantal uitzonderingsbepalingen in de wet opgenomen. Als er bijvoorbeeld sprake is van commerciële huur of een studerende medebewoner is de kostendelersnorm niet van toepassing. Aangezien wij deze informatie niet uit bestanden kunnen halen zijn we in januari 2015 begonnen met het benaderen van alle bestaande klanten op wie de kostendelersnorm van toepassing zou kunnen worden. Dit zijn er in totaal zo'n 2.500. Wij hebben de onderzoeken waarmee we de juiste hoogte van de uitkering van deze klanten moeten vaststellen tijdig afgerond.

Screening arbeidsverplichtingen

In de Participatiewet zijn de arbeidsverplichtingen geüniformeerd. Dit wil zeggen dat in de wet zelf is opgenomen aan welke arbeidsverplichtingen bijstandsgerechtigden moeten voldoen. Gemeenten mogen hier geen beleid

meer op maken. Daarnaast schrijft de wet voor dat bijstandsgerechtigden alleen nog tijdelijk en op basis van ernstige belemmeringen mogen worden ontheven van de arbeidsverplichtingen. De gemeente Groningen heeft 3000 klanten met een ontheffing. Van een deel is de ontheffing (allang) verlopen maar heeft er geen herbeoordeling plaatsgevonden. Een deel is ontheven om onduidelijke redenen. Als de gemeente Groningen wil voldoen aan de nieuwe wetgeving moeten al deze klanten worden herbeoordeeld. Met de accountant is afgesproken dat er op dit vlak een goedkeurende verklaring kan worden verstrekt als de herbeoordelingen in 2015 zijn verricht.

Wij zijn in 2014 gestart met de herbeoordeling van de klanten met een ontheffing waarvan het niet duidelijk is of er sprake is van een ernstige belemmering. Wij benaderen ze in cohorten en sturen ze daarbij een brief waarin we ze informeren over de verplichtingen in de nieuwe wet. We geven aan dat de arbeidsverplichtingen weer voor hen gelden en nodigen ze uit te bellen met een vast nummer als ze van mening zijn dat er wel sprake is van ernstige belemmeringen. In dat geval ontheffen we de klant alsnog van de verplichtingen of vragen we advies van een arbeidsdeskundige van het UWV.

Wij verwachten op basis van de huidige projectresultaten dat uiteindelijk twee derde van de 3000 klanten met een ontheffing kampt met ernstige belemmeringen en op basis daarvan (tijdelijk) zal worden ontheven.

Het Rijk heeft een bedrag van € 120.000,- beschikbaar gesteld voor de implementatiekosten van de 'rechtmatigheidsaspecten' van de Participatiewet (kostendelersnorm en arbeidsverplichtingen). Wij hebben deze operatie binnen het door het Rijk gestelde budget uitgevoerd.

Geen integrale screening

Wij hebben verkend of we de opdracht vanuit uw raad om het klantenbestand te screenen op arbeidspotentieel konden combineren met een aantal andere, noodzakelijke, screeningsacties. De gedachte hierbij was dat we met een integrale screening zouden voorkomen dat we burgers onnodig vaak achter elkaar zouden benaderen. Bij de uitwerking van een plan om de screening op arbeids- en participatievermogen te combineren met de hierboven beschreven operaties bleek dat een dergelijke integrale aanpak niet haalbaar is. Hiervoor zijn een aantal redenen. Een integrale screening vraagt de inzet van medewerkers die gespecialiseerd zijn in onder andere re-integratie, handhaving en de kostendelersnorm. Wij hebben niet veel van zulke medewerkers voorhanden en ook externe bureaus beschikken niet over veel medewerkers met zo'n breed profiel. Daarnaast vinden wij het niet wenselijk en effectief om een gesprek over bijvoorbeeld mogelijke fraude te koppelen aan een gesprek over de mogelijkheden die een klant heeft op de arbeidsmarkt. Ook bleek voor elke screening een andere methode effectief. De ene screeningsactie vraagt bijvoorbeeld om een grotendeels administratieve aanpak terwijl voor een andere veel klanten persoonlijk moeten worden gesproken. Ten slotte bleek de deadline een belemmering. De screening in het kader van de aanpassingen in de participatiewet en de screening op rechtmatigheid moeten in 2015 worden afgerond. Voor de uitvoering van de motie willen wij echter meerdere jaren de tijd nemen. Wij hebben om die reden voorrang gegeven aan rechtmatigheidsoperaties en de tijd genomen om de screening op arbeids- en participatiepotentieel gedegen voor te bereiden. Dit neemt niet weg dat wij de verschillende

screeningsprojecten zoveel mogelijk op elkaar hebben afgestemd en ze ook hebben verbonden aan een algemeen projectleider.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. den Oudsten', written over a horizontal line.

de burgemeester,
Peter den Oudsten

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'P. Teesink', written over a horizontal line.

de secretaris,
Peter Teesink